

VLOGA ZA PREDLOG NOVEGA NPK SKUPNOSTNI TOLMAČ/SKUPNOSTNA TOLMAČKA ZA ALBANŠČINO/ARABŠČINO/PERZIJSČINO

1. POKLIC IN KODA IZ STANDARDNE KLASIFIKACIJE POKLICEV OZIROMA ZAOKROŽEN SKLOP DEL IN NALOG

S tem predlogom predlagamo nov poklic v slovenskem okolju, in sicer nacionalno poklicno kvalifikacijo skupnostni tolmač/skupnostna tolmačka¹ za albanščino oz. arabščino oz. perzijsčino (v nadaljevanju skupnostni tolmač), in sicer na zahtevnostni ravni VI. Ker gre za nov NPK, koda standardov strokovnih znanj in spretnosti še ni določena. Predlagani NPK skupnostni tolmač je med obstoječimi NPK-ji najbolj primerljiv z NPK-jem *Tolmač/Tolmačica slovenskega znakovnega jezika* (77565580).

V Sloveniji konferenčne tolmače izobražujemo na visokošolski ravni le za osrednje evropske jezike (tj. angleščino, nemščino, francoščino, italijanščino in španščino), medtem ko izobraževanja skupnostnih tolmačev za jezike tretjih držav nimamo. V slovenskem višješolskem in visokošolskem okolju namreč ne izvajamo samostojnega študija albanščine, arabščine in perzijsčine in ga ne nameravamo vpeljati. Poklic skupnosti tolmač je pravnoformalno urejen kot nacionalna kvalifikacija v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severnem Irsku, Belgiji, na Norveškem, Švedskem, Finskem in v Avstraliji in Kanadi, kar bo podrobneje predstavljeno spodaj (gl. podpoglavje Mednarodna primerljivost), poklic pa določa tudi mednarodni standard ISO 13611:2014.

Skupnostni tolmač² omogoča ljudem, ki ne govorijo slovenskega jezika, da dostopajo do storitev javnih služb in storitev ostalih segmentov družbe pod enakimi pogoji kot drugi prebivalci Slovenije, in na ta način preprečuje socialno izključenost skupin in posameznikov, ki ne govorijo in ne razumejo slovenskega jezika oziroma ga slabo obvladajo. Skupnostni tolmači tako tujejezičnim uporabnikom storitev prvenstveno omogočajo komunikacijo z državnimi uradniki in drugimi zaposlenimi v javnem sektorju. Najpogosteje se pojavljajo v zdravstvenih ustanovah, v državni administraciji (npr. na upravnih enotah) in pri policijskih obravnavah (npr. v azilnih postopkih, v azilnih domovih in centrih za tujce). Potreba po skupnostnem tolmačenju pa se pojavlja tudi v drugih gospodarskih in negospodarskih okoljih, na primer v:

- javnih zavodih in inštitucijah (šolah, univerzah, krajevnih skupnostih itd.),
- humanitarnih in dobrodelnih organizacijah (v centrih za pomoč beguncem itd.),
- gospodarskih podjetjih in industriji (v nepremičninskih agencijah, zavarovalnicah itd.),
- verskih organizacijah (pri obredih, srečanjih itd.),
- kriznih situacijah (pri naravnih nesrečah, epidemijah ipd.).

V nekaterih državah z izrazom skupnostni tolmač zaznamujejo tudi sodne tolmače, tj. tolmače, ki se jih uporablja v sodnih postopkih, in prevajalce, ki izdelujejo prevode, potrebne za uradne postopke. V Sloveniji delovanje sodnih tolmačev določa *Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih* (Uradni list RS, št. 22/18) in *Pravilnik o sodnih tolmačih* (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13, 50/15 in 22/18 – ZSICT). S tem predlogom

---

¹ V Sloveniji uporabljamo tudi izraz »tolmačica«, vendar se izraz »tolmačka« uporablja pogosteje.

² Opis profila skupnostnega tolmača in tipičnih del, ki jih opravlja skupnosti tolmač, smo oblikovali tako, da smo se tesno navezali na opis dejavnosti in profila skupnostnega tolmača v mednarodnem standardu ISO standard 13611:2014 Tolmačenje – Smernice za skupnostno tolmačenje in v ENPSIT-ovem dokumentu *Tolmačenje za potrebe skupnosti: Minimalni obseg kompetenc v obliki znanj, spretnosti in odnosov* (Ramael et al. <http://www.enspit.org/training--accreditation.html>)

ne želimo posegati v pristojnosti sodnih tolmačev, tj. tolmačev in prevajalcev, ki delujejo na področju sodnega varstva.

Skupnostni tolmač mora biti sposoben prenesti sporočilo iz izhodiščnega v ciljni jezik z uporabo primerne tolmaške tehnike. Sporočilo mora pretolmačiti točno in natančno, kar pomeni, da mora biti sposoben oceniti in razumeti izvorno sporočilo ter ga izraziti v ciljnem jeziku na način, da to sporočilo ohrani pomen in sporazumevalno vlogo sporočila v izhodiščnem jeziku. Skupnostni tolmač mora biti tudi seznanjen z temeljnimi značilnostmi vloge skupnostnega tolmača v tolmačenem komunikacijskem dogodku, zavedati se mora svojih pristojnosti in omejitev ter vedeti, kdaj se mora umakniti v ozadje in kdaj poseči v pogovor, če je to potrebno, in na ta način omogočiti sporazumevanje med ljudmi, ki ne govorijo istega jezika.

Za razliko od »medkulturnega mediatorja«, ki je predmet drugega predloga novega NPK, izkazuje skupnostni tolmač bolj razvite jezikovne kompetence, zna tolmačiti in pri pogovoru zavzema nepristranski položaj ter na ta način omogoča točni in natančni prenos govornega in pisnega diskurza, ko je to potrebno. Če, na primer, medkulturni mediatorji pomagajo uporabnikom zdravstvenih storitev, da se znajdejo v slovenskem zdravstvenem sistemu (npr. pri izbiri osebnega zdravnika) in jih spodbujajo, da izrazijo svoje skrbi in potrebe, ter na ta način opolnomočijo uporabnike zdravstvenih storitev, ki ne govorijo slovensko, skupnostni tolmači posedujejo tolmaške kompetence in visoke kompetence v obeh jezikih, udeleženi v pogovoru, ter na ta način omogočajo premoščanje jezikovnih ovir, ki nastanejo ob komunikaciji tujejezičnih uporabnikov zdravstvenih storitev z zdravstvenimi delavci v slovenskem zdravstvenem sistemu, in sicer med zdravstveno obravnavo bolnika (tj. pri sprejemu, ob jemanju anamneze in statusa, pri terapevtskih srečanjih, ob odpustu itd.). Praviloma skupnostni tolmači zgolj prenašajo govorni diskurz in omogočajo udeležencem v pogovoru, da sami rešijo nastale probleme prek pogovora samega. Razlika med »medkulturnim mediatorjem« in »skupnostnim tolmačem« je torej podobna razliki med poklicnim standardom »Asistent/Asistentka za komunikacijo v slovenskem znakovnem jeziku« 12487680 in poklicnim standardom »Tolmač/Tolmačica slovenskega znakovnega jezika« 77565580.

2. SKLOPI TIPIČNIH DEL

Skupnostni tolmač za albanski ali arabski ali perzijski jezik

- zna prenesti sporočilo iz izhodiščnega v ciljni jezik z uporabo primerne tolmaške tehnike (način tolmačenja izbere glede na izkazane potrebe),
- obvlada tehniko konsekutivnega tolmačenja,
- pozna osnove simultane tolmačenja (npr. za potrebe šepetane tolmačenja),
- zna uporabljati tehnologijo za tolmačenje na daljavo (npr. v obliki video in telefonskega tolmačenja),
- obvlada delovna jezika (tj. jezika, iz katerega in v katerega tolmačijo, tj. slovenščino in albanščino ali perzijsščino ali arabščino) na visoki ravni (vsaj B2 po evropski jezikovni lestvici CEFR),
- zna oceniti in razumeti izvorno sporočilo ter ga izraziti v ciljnem jeziku na način, da to sporočilo ohrani pomen in sporazumevalno vlogo sporočila v izhodiščnem jeziku,
- pozna področje in terminologijo za področje, v katerem tolmači, tj. pozna terminologijo, ki se uporablja v slovenskem zdravstvenem in izobraževalnem okolju, v sodstvu, v upravnih in policijskih postopkih in ustrezno terminologijo, značilno za ta okolja v albanščini ali arabščini ali perzijsščini,
- pozna temeljne značilnosti tolmaškega dela, tj. začetne predstavitev udeležencev, umestitev v prostor, izmenjava govorcev, ter prepozna situacije, ko mora zavzeti položaj primarnega govornika (npr. da zaprosi za dodatno pojasnitev ipd.),
- pozna in pri delu upošteva mednarodne standarde in kodekse, ki določajo dejavnost skupnostnega tolmačenja in ki ga zavezujejo k nepristranskosti, profesionalnosti, zavezanosti k molčečnosti in zagotavljanju zaupnosti in zasebnosti podatkov.

Skupnostni tolmač mora biti sposoben prenesti sporočilo iz izhodiščnega v ciljni jezik z uporabo primerne tolmaške tehnike. Sporočilo mora pretolmačiti točno in natančno, kar pomeni, da mora biti sposoben oceniti in razumeti izvorno sporočilo ter ga izraziti v ciljnem jeziku na način, da to sporočilo ohrani pomen in sporazumevalno vlogo sporočila v izhodiščnem jeziku. Skupnostni tolmač mora biti tudi seznanjen z temeljnimi značilnostmi vloge skupnostnega tolmača v tolmačenem komunikacijskem dogodku, zavedati se mora svojih

pristojnosti in omejitve ter vedeti, kdaj se mora umakniti v ozadje in kdaj poseči v pogovor, če je to potrebno, in na ta način omogočiti sporazumevanje med ljudmi, ki ne govorijo istega jezika.

Skupnostni tolmači so sposobni prevajati in tolmačiti iz slovenščine v albanščino ali arabščino ali perzijščino in iz albanščine ali arabščine ali perzijščine v slovenščino, zato morajo obvladati oba jezika vsaj na višji ravni (stopnja B2 po evropski jezikovni lestvici CEFR), obvladati morajo tehniko konsekutivnega tolmačenja, poznati morajo osnove simultane tolmačenja (npr. za potrebe šepetane tolmačenja) in znati morajo uporabljati tehnologijo za tolmačenje na daljavo (npr. v obliki video in telefonskega tolmačenja). Skupnostni tolmač mora biti nepristranski, profesionalen (poznati mora in se držati mednarodnih standardov in kodeksov, ki določajo dejavnost skupnostnega tolmačenja), biti mora zavezan k molčečnosti in zagotavljati zaupnost in zasebnost podatkov.

3. OBSTOJEČE MOŽNOSTI ZA PRIDOBITEV NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKACIJE

NPK skupnostni tolmač v Sloveniji še ne obstaja. V Sloveniji izobražujemo konferenčne tolmače na treh univerzah (v Ljubljani, Mariboru in Kopru). Ti tolmači so usposobljeni za delo skupnostnih tolmačev, vendar pa jih v Sloveniji izobražujemo le za naslednje jezikovne kombinacije: slovenščina – angleščina/francoščina/nemščina/italijanščina/španščina.

Na osnovi podatkov o najpogostejših jezikih prosilcev za mednarodno zaščito v RS, zbranih v okviru FP7 projekta MIME (2015-2018), podatkov o najpogostejših jezikih tujejezičnih bolnikov v slovenskem zdravstvu, ki smo jih zbrali prek vseslovenske ankete leta 2016, podatkov iz statistike dovoljenj za prebivanje v RS in podatkov, pridobljenih pri projektu Za boljše zdravje in zmanjšanje neenakosti v zdravju – Skupaj za zdravje (SZZ), ki je potekal na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (2013–2016), lahko ugotovimo, da so najpogostejši jeziki, ki jih govorijo tujejezični prebivalci Slovenije, razvrščeni po pogostnosti takole (gl. Kocijančič Pokorn 2019: 73-81).

Materni jezik prosilcev za mednarodno zaščito po pogostnosti: arabščina, perzijščina (farsi), kurščina, ruščina, ibo, angleščina, albanščina.

Tuji jeziki, kojih govorijo prosilci za mednarodno zaščito: angleščina, arabščina, francoščina, nemščina, perzijščina (farsi) in turščina.

Jeziki, ki po mnenju zdravnikov predstavljajo največjo oviro pri zdravstveni oskrbi v Republiki Sloveniji: albanščina, nemščina, makedonščina, italijanščina, hrvaščina/srbščina/bosanščina/črnogorščina, romščina, ruščina.

Jaziki, ki jih govorijo prejemniki dovoljenj za bivanje v Republiki Sloveniji: hrvaščina/srbščina/bosanščina/črnogorščina, albanščina, makedonščina, ruščina, ukrajinščina, kitajščina, angleščina.

Jeziki, ki so bili zaznani kot problematični v projektu Skupaj za zdravje: albanščina, romščina, ruščina, kitajščina, romunščina, bolgarščina.

Ta analiza kaže, da v Sloveniji trenutno nujno potrebujemo tolmače predvsem za albanščino, arabščino in perzijščino (farsi). Za te jezike, ki se v zadnjem času vzpostavljajo kot sporazumevalni problem v slovenskem okolju, pa tolmačev ne izobražujemo v okviru obstoječih programov.

V Sloveniji imamo tudi sodne tolmače, vendar za pridobitev tega statusa posamezniku ni potrebno izkazati tolmaških sposobnosti, temveč predvsem poznavanje prava (pravosodja, sodnih postopkov itd.) in poznavanja jezika, kar pomeni, da večina sodnih tolmačev ne zna tolmačiti (Biber 2019).

To pomeni, da nobeden izmed sorodnih poklicev oz. že obstoječih poimenovanj v slovenskem prostoru ne zadosti zahtevam poklica skupnostnega tolmača.

4. OCENA POTREB NA TRGU DELA GLEDE NA DOLGOROČNI RAZVOJ GOSPODARSTVA OZIROMA DRUGIH DEJAVNOSTI

Potreba po profilu skupnostnega tolmača se pojavlja na različnih nivojih slovenske družbe, še najbolj pereča potreba je na področju zdravstvene oskrbe. V septembru 2016 je bila izvedena vseslovenska anketa med zdravstvenimi delavci, ki delujejo v Republiki Sloveniji (podrobneje glej Kocijančič Pokorn in Lipovec Čebtron 2019), na katero je odgovorilo 564 zdravstvenih delavcev (356 zdravstvenikov oz. medicinskih sester (63 %), 154 zdravnikov (27 %), 34 zobozdravnikov (6 %) in 20 ostalih zdravstvenih delavcev (4 %; npr. fizioterapevti, defektologi, logopedi, socialni delavci, radiološki inženirji ipd.)). Na vprašanje, ali pri svojem delu prihajajo v stik s tujejezičnimi uporabniki zdravstvenih storitev, je odgovorilo 555 anketirancev, in kar 94 % (n=520) izmed njih je označilo, da imajo redne stike z uporabniki zdravstvenih storitev, ki ne govorijo slovenskega jezika. Ta podatek kaže, da je potreba po jezikovni podpori v slovenskem zdravstvenem sistemu izjemno velika.

Glede na anketne podatke se potreba po skupnostnih tolmačih trenutno posebej pereča za albanščino, saj potrebe po tolmačih izkazujejo prav vse ustanove, zajete v anketi, in sicer v vseh statističnih regijah Slovenije. Glede na to, da je v Sloveniji 65 zdravstvenih domov in 24 bolnišnic, bi potrebovali samo za potrebe zdravstva vsaj 80 skupnostnih tolmačev za albanski jezik, ki bi pokrivali potrebe tudi drugih zdravstvenih ustanov (npr. reševalnih postaj in zasebnikov), za arabski in perzijski jezik nam rezultati ankete izkazujejo manjše povpraševanje, tako da bi zadostovalo 40 skupnostnih tolmačev (20 tolmačev za posamezni jezik), ki bi pokrivali potrebe v posamezni statistični regiji, pri tem, da bi jih več delovalo v okoljih, v katerih se nahajajo nastanitveni centri za migrante.

Trenutno dejavnost vzpostavljanja komunikacije med javnimi službami in prebivalci Slovenije, ki imajo omejeno znanje slovenščine oz. slovenščine ne govorijo, opravljajo večinoma sorodniki in znanci uporabnikov teh storitev. Podatki iz zgoraj omenjene ankete kažejo, da je pomoč sorodnikov (vključno z otroki) in znancev pri vzpostavljanju komunikacije med zdravstvenimi delavci in tujejezičnimi uporabniki zdravstvenih storitev druga najpogostejša strategija (takoj za uporabo splošnosporazumevalnega jezika, npr. angleščine) za vzpostavljanje stika z uporabniki zdravstvenih storitev, ki ne govorijo slovensko (Kocijančič Pokorn 2019: 30-47).

Ta situacija je pereča, saj so raziskave v državah, ki se že dalj časa soočajo s problemi povečanega priseljevanja skupnosti ljudi, ki ne govorijo jezika države gostiteljice, pokazale, da odsotnost ali pomanjkljiva kvaliteta tolmačenja in prevajanja za potrebe zdravstva ne predstavljata samo kršitve osnovnih civilizacijskih standardov, temveč pomenita tudi precejšnjo finančno breme za državo gostiteljico. Motnje v komunikaciji namreč lahko privedejo do neustreznih in pomanjkljivih diagnoz in posledično do napačnega zdravljenja. Na primer, Quan, Kelvin in Lynch (2010) poročajo, da so v štirih zveznih državah ZDA v obdobju med 2005 in 2009 izplačali 2.289.000 \$ odškodnin in 2.793.800 \$ sodnih stroškov v 35 sodnih postopkih, ki so temeljili na zdravniških napakah kot posledicah neustrezne jezikovne podpore pri komunikaciji med zdravstvenim osebjem in uporabniki zdravstvenih storitev. Neuspešna komunikacija tudi poveča stroške medicinske oskrbe zaradi večje neučinkovitosti zdravljenja in se odraža v večkratnih in prepogostih obiskih pri zdravniku, daljših ležalnih dobah in podvajanjih preiskav. Na primer, raziskava Lindholma et al. (2012) je pokazala, da raba usposobljenih tolmačev prihrani stroške pri diagnosticiranju in zdravljenju. Avtorji so izvedli raziskavo v terciarni bolnišnici v ZDA, ki deluje v okviru harvardske univerze, in pregledali podatke za vse bolnike, ki so imeli omejeno znanje angleščine. Osredotočili so se na trajanje hospitalizacije in morebitni ponovni sprejem v bolnišnico zaradi iste težave v roku 30 dni. Podatke so primerjali v luči tega, ali so bolniki imeli možnost prisotnosti tolmača, ko so bili sprejeti v bolnišnico in ob odpustu, ali ne. Avtorji so pregledali podatke v obdobju 3 let, in sicer med letoma 2004 in 2007. Po pregledu dokumentacije za 3071 bolnikov so ugotovili, da jih je le 39 % prejelo podporo v obliki tolmačenja pri sprejemu in odpustu. Bolniki, ki niso imeli te podpore, so bili hospitalizirani 0,75 do 1,47 dneva dlje in so bili pogosteje ponovno sprejeti v bolnišnico v roku 30 dni. Glede na to, da povprečna akutna obravnava bolnika v Sloveniji v letu 2018 stane približno 1380 evrov na dan in da tolmaška tarifa znaša 70 evrov na uro, lahko uvidimo, da bi bila vpeljava izobraženih skupnostnih tolmačev v slovensko zdravstveno oskrbo nujna ne samo zaradi zagotavljanja kvalitetne zdravstvene storitve, temveč koristna tudi s stališča skrbi za finančno vzdržnost slovenskega zdravstvenega sistema.

Podobna situacija, ki nastaja na področju zdravstva, se ustvarja tudi na drugih področjih delovanja skupnostnih tolmačev (npr. v javni upravi, v izobraževalnih institucijah, pri policijski obravnavi itd.).

5. PRAVNA PODLAGA OZ. PREDPISI V SLOVENIJI IN DRŽAVAH EU

Poklic skupnosti tolmač je pravnoformalno v Evropi urejen kot nacionalna kvalifikacija v Združenem kraljestvu Velike Britanije in Severnem Irski, na Norveškem, Švedskem, Finskem in v Belgiji. Poklic skupnostnega tolmača pa je akreditiran tudi v Avstraliji in Kanadi (Hlavac 2015, 2013).

V Veliki Britaniji je diploma s področja skupnostnega tolmačenja akreditirana s strani Inštitucije za poklicne kvalifikacije in študijske programa (Qualification and curriculum authority), ki je tudi akreditirala poklic »skupnostnega tolmača« (Public-Service Interpreter) in ga uvrstila v nacionalni kvalifikacijski okvir na 6. stopnjo (Hammond 2007, D'Hayer 2012).

Na Norveškem je poklic skupnostnega tolmača pravnoformalno urejen od leta 1990 naprej, ko je bil vpeljan izpit za norveško akreditacijo tolmačev. Od leta 2005 Norveški direktorat za integracijo in diverzitetu vodi postopek registracije skupnostnih tolmačev, ki tudi bdi nad izvajanjem izpita za norveško akreditacijo tolmačev (NICE – Norwegian Interpreter Certification Examination) (Hlavac 2015: 25). Izpit izvaja javna univerza OsloMet, poklic pa se uvršča v kvalifikacijski okvir na 5. stopnjo.

Na Švedskem podeljuje nacionalno kvalifikacijo skupnostnim tolmačem Agencija za pravne, finančne in administrativne storitve. Leta 2010 je bilo možno pridobiti kvalifikacijo za 38 jezikov (Norström 2010).

Na Finskem kvalifikacije skupnostnim tolmačem podeljuje Finska nacionalna agencija za izobraževanje v obliki Nadaljnje kvalifikacije za skupnostne tolmače (Salmi in Martikainen 2012).

V Belgiji mora posameznik, če želi postati skupnostni tolmač, opraviti dva testa in 102 uri izobraževanj. Testi preverjajo prima-vista prevajanje, konsektivno tolmačenje in etiko (Hlavac 2013: 42).

Poklic skupnostnega tolmača je akreditiran v Avstraliji od leta 1977, in sicer s strani NAATI (the National Accreditation Authority for Translators and Interpreters), nacionalne akreditacijske inštitucije za prevajalce in tolmače (<https://slator.com/industry-news/australia-heated-debate-major-translator-interpreter-accreditation-reform/>).

V Kanadi obstaja 10 različnih akreditacij poklica skupnostnega tolmača, vendar ena izmed njih zavzema poseben položaj, in sicer CILISAT (the Community Interpreter Language and Interpreting Skills Assessment Tool). CILISAT so razvili leta 1994 v Ontariu in ga sedaj uporabljajo kot neformalni nacionalni standard za kvalifikacijo za poklic skupnostnega tolmača po vsej Kanadi (Hlavac 2015: 25).

V ZDA obstajajo različne kvalifikacije za skupnostne tolmače. Najrazvitejše kvalifikacije in strokovno podporo najdemo pri skupnostnih tolmačih za potrebe zdravstva. V ZDA tako lahko pridobite certifikate za medicinskega tolmača pri naslednjih inštitucijah: California Administrative Hearing Interpreter Certification, California Medical Certification, CHI-Certification Commission for Health Care Interpreters, CMI-National Board for Interpreter Certification, National Accreditation Authority for Translators and Interpreters, WA DSHS-Medical (https://www.atanet.org/onlinedirectories/interpreter_credential.php)

Profil skupnostnega tolmača je določen in podrobno opisan tudi v mednarodnem standardu ISO 13611:2014.

6. MEDNARODNA PRIMERLJIVOST

Kot je navedeno zgoraj, je poklic skupnostnega tolmača v Evropi formalnopravno urejen kot nacionalna kvalifikacija na Švedskem, Norveškem, Finskem in v Belgiji ter Veliki Britaniji. Skupnostne tolmače pozna večina evropskih in drugih držav po svetu. Poimenovanja za ta poklic v različnih jezikih so: community interpreter, public-service interpreter, interprète communautaire, Kommunaldolmetscher*innen, če se omejimo le na tri jezike. Dejavnost skupnostnega tolmačenja definira Evropska komisija (https://ec.europa.eu/education/knowledge-centre-interpretation/public-service-interpreting-0/public-service-interpreting-definition-and-context_en), obstajajo pa tudi evropsko združenje za skupnostno tolmačenje in prevajanje ENPSIT (European Network for Public Service Interpreting & Translation, <http://www.enpsit.org/>) in številna stanovska združenja skupnostnih tolmačev glede na določeno specializacijo, še posebej pogosta so združenja tolmačev za zdravstvene potrebe: npr. IMIA (International Medical Interpreters Association, <https://www.imiaweb.org/>).

Z izobraževanjem in delom skupnostnih tolmačev se ukvarjajo številna znanstvena in strokovna besedila: prva besedila so se začela pojavljati v poznih sedemdesetih in osemdesetih (Shackman, Jane. *The Right to be Understood: A Handbook on Working With, Employing and Training Community Interpreters*. 1984, Cambridge, England, National Extension College), v devetdesetih pa je postalo skupnostno tolmačenje eno osrednjih tem prevodoslovja in tolmačeslovja, tako da je sedaj objavljenih več sto strokovnih in znanstvenih del na to temo (Ramael in Carrol 2015).

Skupnostno tolmačenje določa tudi mednarodni ISO standard 13611:2014 Tolmačenje – Smernice za skupnostno tolmačenje.

To dejavnost usmerjajo tudi številni poklicni standardi in etični kodeksi. Če naštejemo le nekatere:

1) Poklicni standard za skupnostne tolmače v Veliki Britaniji:

National Register of Public Service Interpreters. 2016. *Code of Professional Conduct*, <http://www.nrpsi.org.uk/for-clients-of-interpreters/code-of-professional-conduct.html>

2) Poklicni standard za skupnostne tolmače na Švedskem:

God tolksed - Vägledning För auktoriserade tolkar. 2019. https://www.kammarkollegiet.se/download/18.27f1fe4c168c1d817515205f/1551777027993/God_tolksed_mars2019.pdf

3) Poklicni standard za skupnostne tolmače na Finskem:

The Code of Ethics for Community Interpreters and the Good Interpreting Practice, http://wasli.org/wp-content/uploads/2013/10/80_coe-svt.pdf

4) Poklicni standard za skupnostne tolmače v Avstraliji:

AUSIT Code of Ethics and Code of Conduct, http://ausit.org/AUSIT/Documents/Code_Of_Ethics_Full.pdf

5) poklicni standard za skupnostne tolmače v Kanadi:

National Standard Guide for Community Interpreting Services (2007). Healthcare Interpretation Network, Toronto, Canada, [http://www.saludycultura.uji.es/archivos/HIN_National_Standard_Guide_for_CI_\(Canada\).pdf](http://www.saludycultura.uji.es/archivos/HIN_National_Standard_Guide_for_CI_(Canada).pdf)

6) poklicni standard za skupnostne tolmače v ZDA

California Standards for Healthcare Interpreters: Ethical Principles, Protocols, and Guidance on Roles & Intervention, 2002. http://www.chiaonline.org/Resources/Documents/CHIA%20Standards/standards_chia.pdf

IMIA. Massachusetts Medical Interpreters Association (now International Medical Interpreters Association) and Education Development Center, Inc. 1996, 1997, 1998, 2007. *Medical Interpreting: Standards of Practice*. <http://www.imiaweb.org/uploads/pages/102.pdf>

Haffner, L., Ruschke, K., Bidar-Sielaff, S., et al. 2003. *The National Council on Interpreting in Health Care Working Paper Series: Guide to Interpreter Positioning in Health Care Settings*. Washington, DC: National Council on Interpreting in Health Care. <http://www.ncihc.org/assets/documents/workingpapers/NCIHC%20Working%20Paper%20%20Guide%20to%20Interpreter%20Positioning%20in%20Health%20Care%20Settings.pdf>

NHANES (National Health and Nutrition Examination Survey: Interpretation Guidelines). 2006. http://www.cdc.gov/nchs/data/nhanes/nhanes_07_08/Interpretation_Guidelines.pdf

Glede na zgoraj navedeno, je poklic skupnostnega tolmača uveljavljen poklic v številnih zahodnoevropskih državah, ki se soočajo s priseljevanjem tujejezičnega prebivalstva, in v državah, ki so nastale kot posledica priseljevanja prebivalstva (npr. ZDA, Kanada, Avstralija).

7. PODATKI O PREDLAGATELJICI POBUDE:

Red. prof. dr. Nike Kocijančič Pokorn je diplomirala iz angleščine in francoskega jezika in književnosti leta 1992, leta 1995 je magistrirala iz angleške književnosti, leta 1999 pa doktorirala s področja literarnih znanosti na Univerzi v Ljubljani. Leta 2001 je prejela mednarodno nagrado za najboljši doktorat v obdobju zadnjih treh let na področju prevodoslovja, ki jo podeljuje Evropsko združenje za prevodoslovje. Od marca 1993 je zaposlena na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, sprva na Oddelku za germanske jezike in književnosti, potem pa kot visokošolski učitelj na Oddelku za prevajalstvo Filozofske fakultete UL. Kot gostujoča profesorica je predavala tudi na Oddelku za prevodoslovje Univerze v Gradcu. Kot gostujoča raziskovalka je delovala na univerzi Kent State v ZDA (od januarja do junija 2016) in na univerzi v Durhamu v Veliki Britaniji (od januarja do aprila 2019). Bila je v organizacijskih in znanstvenih odborih več mednarodnih kongresov in je članica mednarodnega uredniškega odbora pri treh indeksiranih znanstvenih prevodoslovnih revijah (JosTrans, Translation Studies (Routledge) in Perspectives (Routledge)). Deset let je bila predstojnica Oddelka za prevodoslovje na Filozofski fakulteti, šest let je bila članica izvršilnega odbora Evropskega združenja za prevodoslovje (EST) in pet let članica izvršilnega odbora evropske mreže Evropskega mastersa iz prevajanja (EMT). Trenutno je predsednica mednarodne mreže doktorskih programov iz prevodoslovja International Doctorate of Translation Studies (ID-TS, 2017-2019). Strokovno se na področju prevodoslovja ukvarja s teorijo prevajanja, vplivi ideologije na prevod ter prevajanjem in tolmačenjem za skupnost. Bila je koordinatorica za Univerzo v Ljubljani v različnih evropskih mednarodnih projektih na temo skupnostnega tolmačenja, med drugim v projektu MedInt (2007-2009), v okviru katerega se je izoblikoval predmetnik za poučevanje tolmačev za potrebe zdravstvene oskrbe, bila je namestnica koordinatorja EU projekta FP7 MIME (2014-2018), zadolžena za prevajanje in tolmačenje za skupnost, trenutno pa vodi Erasmus+ projekt TRAMIG (2019-2021), namenjen izobraževanju skupnostnih tolmačev. Objavila je več kot 40 znanstvenih člankov in 4 monografije (2 monografiji sta bili izdani v tujini pri založbi John Benjamins), uredila je več znanstvenih monografij doma in v tujini in bila gostujoča urednica posebnih števil tujih znanstvenih revij. Spodaj je navedenih 23 objav, ki se vežejo na področje skupnostnega tolmačenja:

Kocijančič Pokorn, Nike (urednik), Lipovec Čebren, Uršula (urednik). 2019. *Večjezično zdravje: komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019. 212 str., ilustr., graf prikazi, tabele. ISBN 978-961-06-0151-7. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID 298323968]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. "It's so vital to learn Slovene": mediation choices by asylum seekers in Slovenia. *Language problems & language planning*, ISSN 0272-2690, 2018, vol. 42, issue 3, str. 288-307, ilustr. <http://www.ibe-platform.com/content/journals/10.1075/lplp.00024.pok>, doi: [10.1075/lplp.00024.pok](https://doi.org/10.1075/lplp.00024.pok). [COBISS.SI-ID [67179618](https://doi.org/67179618)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. Do translation and interpreting services reduce incentives to learn host languages?. V: Grin, François (ur.), Kocijančič Pokorn, Nike (ur.). *The MIME vademecum : mobility and inclusion in multilingual Europe*. Grandson (Switzerland): Artgraphic Cavin SA. 2018, str. 148-149, ilustr. [COBISS.SI-ID [67173218](https://doi.org/67173218)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. How and when should translation and interpreting services be provided for newly arrived migrants?. V: GRIN, François (ur.), Kocijančič Pokorn, Nike (ur.). *The MIME vademecum : mobility and inclusion in multilingual Europe*. Grandson (Switzerland): Artgraphic Cavin SA. 2018, str. 164-165. [COBISS.SI-ID [67173730](https://doi.org/67173730)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. Interpreting and linguistic inclusion - friends or foes? : results from a field study. *The Translator: studies in intercultural communication*, ISSN 1355-6509, 2018, vol. 24, issue 2, str. 111-127, ilustr. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13556509.2017.1396406>, doi: [10.1080/13556509.2017.1396406](https://doi.org/10.1080/13556509.2017.1396406). [COBISS.SI-ID [66256738](https://doi.org/66256738)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. Who should work as interpreters or translators?. V: Grin, François (ur.), Kocijančič Pokorn, Nike (ur.). *The MIME vademecum : mobility and inclusion in multilingual Europe*. Grandson (Switzerland): Artgraphic Cavin SA. 2018, str. 162-163. [COBISS.SI-ID [67173474](https://doi.org/67173474)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Čibej, Jaka. 2018. "Do I want to learn a language spoken by two million people?" : mediation choices by mid-term and long-term migrants. *Language problems & language planning*, ISSN 0272-

2690, 2018, vol. 42, issue 3, str. 308-327, ilustr. <http://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/lplp.00025.pok>, doi: [10.1075/lplp.00025.pok](https://doi.org/10.1075/lplp.00025.pok). [COBISS.SI-ID [67178594](https://www.cobiss.si/record/67178594)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Felgner, Lars, Pokorn, Marko, Kores-Plesničar, Blanka, Ahčan, Uroš. 2013. Položaj tolmača in usmerjenost njegovega pogleda v medicinskem okolju. V: Gorjanc, Vojko (ur.). *Slovensko tolmačeslovje*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2013, str. 154-183, ilustr. [COBISS.SI-ID [52778850](https://www.cobiss.si/record/52778850)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Hirci, Nataša, Zelko, Erika, Milavec Kapun, Marija, Korošec, Tanja, Jazbinšek, Simona, Mikolič Južnič, Tamara. 2019. Študija uporabnosti Večjezičnega priročnika za lažje sporazumevanje v zdravstvu. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 146-169, graf. prikazi, tabele. [COBISS.SI-ID [69022050](https://www.cobiss.si/record/69022050)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Jevtič, Iva, Čibej, Jaka. 2016. "Nočem biti odvisna" : ali javne prevajalske in tolmaške storitve res negativno vplivajo na aktivno vključenost migrantov v državo gostiteljico?. V: Matajč, Vanesa (ur.), Virant, Špela (ur.). *Migracije = Migrations*, (Ars & humanitas, ISSN 1854-9632, 10, 2). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete: = University Press, Faculty of Arts. 2016, letn. 10, št. 2, str. 47-62, tabeli, doi: [10.4312/ah.10.2.47-62](https://doi.org/10.4312/ah.10.2.47-62). [COBISS.SI-ID [63124066](https://www.cobiss.si/record/63124066)]

Kocijančič Pokorn, Nike, Matičič, Mojca, Pokorn, Marko. 2009. Medical interpreting in a new member state : a plea for a proactive approach. V: Andres, Dörte (ur.), Pöllabauer, Sonja (ur.). *Spürst Du, wie der Bauch rauf-runter? : Fachdolmetschen im Gesundheitsbereich = Is everything all topsy turvy in your tummy? : health care interpreting*, (Interpartes, 5). München: M. Meidenbauer. 2009, str. 171-180. [COBISS.SI-ID [39983202](https://www.cobiss.si/record/39983202)]

Kocijančič Pokorn, Nike. 2015. Positioning. V: Pöhhacker, Franz (ur.). *Routledge encyclopedia of interpreting studies*. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge. 2015, str. 312-314. [COBISS.SI-ID [59042402](https://www.cobiss.si/record/59042402)]

Kocijančič Pokorn, Nike. 2017. There is always some spatial limitation : spatial positioning and seating arrangement in healthcare interpreting. *Translation and interpreting studies*, ISSN 1932-2798, 2017, vol. 12, issue 3, str. 383-404, ilustr., doi: [10.1075/tis.12.3.02pok](https://doi.org/10.1075/tis.12.3.02pok). [COBISS.SI-ID [65725794](https://www.cobiss.si/record/65725794)]

Kocijančič Pokorn, Nike. 2019. Izbor jezikov za Večjezični priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 94-105, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID [69032290](https://www.cobiss.si/record/69032290)]

Kocijančič Pokorn, Nike. 2019. Predlog napotkov za delo s tolmačem. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 170-179, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID [69063266](https://www.cobiss.si/record/69063266)]

Kocijančič Pokorn, Nike. Reševanje jezikovnih zaprek v slovenskem zdravstvu : analiza stanja. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 30-47, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID [69025378](https://www.cobiss.si/record/69025378)]

Gorjanc, Vojko, Kocijančič Pokorn, Nike. 2013. We are not giving up: training public-service translators and interpreters in the economic crisis. *mTm - A Translation Journal*, ISSN 1791-8421, 2013, vol. 5, str. 18-39, graf. prikazi. [COBISS.SI-ID [54690402](https://www.cobiss.si/record/54690402)]

Grin, François (glavni urednik), Kocijančič Pokorn, Nike (urednik). 2018. *The MIME vademecum : mobility and inclusion in multilingual Europe*. Grandson (Switzerland): Artgraphic Cavin SA, 2018. 183 str., ilustr. ISBN 978-2-8399-2402-3. [COBISS.SI-ID [67172962](https://www.cobiss.si/record/67172962)]

Lipovec Čebtron, Uršula, Bombač, Lea, Kocijančič Pokorn, Nike, Lučovnik, Miha. 2019. Monolingual health? Linguistic barriers in Slovene healthcare experienced by migrant/refugee women. V: Ličen, Sabina (ur.), Karnjuš, Igor (ur.), Prosen, Mirko (ur.). *Women, migrations and health : ensuring transcultural healthcare = Donne, migrazioni e salute : assicurare l'assistenza transculturale sanitaria = Ženske, migracije in zdravje : zagotavljanje transkulturne zdravstvene oskrbe*. Koper: University of Primorska Press. 2019, str. 139-153. <http://www.hippocampus.si/women-migrations-and-health/>, doi: [10.26493/978-96](https://doi.org/10.26493/978-96). [COBISS.SI-ID [68908386](https://www.cobiss.si/record/68908386)]

Mellinger, Christopher Davey, Kocijančič Pokorn, Nike. 2018. Community interpreting, translation, and technology : introduction. *Translation and interpreting studies*, ISSN 1932-2798, 2018, vol. 13, issue 3, str. 337-341, doi: [10.1075/tis.00019.int](https://doi.org/10.1075/tis.00019.int). [COBISS.SI-ID [68392290](https://www.cobiss.si/record/68392290)]

Milavec Kapun, Marija, Kocijančič Pokorn, Nike. 2019. Jezikovne kompetence zdravstvenih delavcev. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 48-65, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID [69025890](https://www.cobiss.si/record/69025890)]

Morel, Alenka, Gorjanc, Vojko, Kocijančič Pokorn, Nike. 2012. Healthcare interpreting in Slovenia. *The interpreters' newsletter*, ISSN 1591-4127, 2012, no. 17, str. 103-116. [COBISS.SI-ID [50632802](https://www.cobiss.si/record/50632802)]

8. OBLIKOVALCI POBUDE

dr. Nike Kocijančič Pokorn, FF UL

dr. Tamara Mikolič Južnič, FF UL

9. E-POŠTNI NASLOV: nike.pokorn@ff.uni-lj.si

10. REFERENCE

Biber, Marta. 2019. »Tolmačenje kot delo sodnega tolmača.« V: Bela knjiga o prevajanju 2018: Premiki na področju prevajanja, tolmačenja, podnaslavljanja in lektoriranja v Sloveniji, uredila Barbara Pregelj, 28-31. Ljubljana: DZTPS.

D'Hayer, Danielle. 2012. Public Service Interpreting and Translation: Moving Towards a (Virtual) Community of Practice. *Meta* 57/1: 235–247.

Hammond, John. 2007. The Chartered Institute of Linguists. *Preface of DPSI Handbook*. IOL Educational Trust.

Hlavac, Jim. 2013. »Cross-National Overview of Translator and Interpreter Certification Procedures.« *Translation & Interpreting* 5/1. <https://trans-int.org/index.php/transint/article/viewFile/184/108>

Hlavac, Jim. 2015. "Formalizing Community Interpreting Standards: A Cross-National Comparison of Testing Systems, Certification Conventions and Recent ISO Guidelines." *International Journal of Interpreter Education* 7/2: 21-38.

Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). 2019. *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN 2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 30-47, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>.

Kocijančič Pokorn, Nike. 2019. Reševanje jezikovnih zaprek v slovenskem zdravstvu : analiza stanja. V: Kocijančič Pokorn, Nike (ur.), Lipovec Čebtron, Uršula (ur.). *Večjezično zdravje : komunikacijske strategije in večkulturni stiki s tujejezičnimi bolniki v slovenskem zdravstvenem sistemu*, (Zbirka Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje, ISSN

2335-335X). 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 2019, str. 30-47, ilustr. <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/137/236/3665-1>. [COBISS.SI-ID [69025378](#)]

Lindholm, M. Hargraves J.L., Ferguson W.J. in Reed G. 2012. »Professional language interpretation and inpatient length of stay and readmission rates.« *Journal General Internal Medicine*, 27/10: 1294-95.

Norström, Eva. 2010. »Community interpreting in Sweden and its significance to guaranteeing legal and medical security.« *Sens public*. <http://www.sens-public.org/article781.html?lang=fr>

Quan, Kelvin in Lynch Jessica. 2010. *The High Costs of Language Barriers in Medical Malpractice*. 2010. University of California: School of Public Health, The National Health Law Program. <http://www.healthlaw.org/publications/the-high-costs-of-language-barriers-in-medical-malpractice#.Vj78naR-QhY> (Dostop 11. 3. 2019)

Ramael, Aline in Marry Carrol. 2015. »Community Interpreting: Mapping the present for the future.« *Translation & Interpreting* 7/3, <http://www.trans-int.org/index.php/transint/article/viewFile/509/209>

Ramael, Aline, Jan Cambridge, Ulrike Fuhrer, Heidi Salaets, Carmen Valero-Garcés. *ENPSIT T&A Document 1. Public Service Interpreting: Minimally Required Competence in Terms of Knowledge, Skills and Attitudes*. <http://www.enspit.org/training--accreditation.html>

Salmi, Eeva in Liisa Martikainen. 2012. *Interpreter Training in Finland*. Helsinki: Humak.